

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Професор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Іваницьок С. В.

Протокол № 2 від «17» жовтня 2018 р.

№89417102018

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

ДЕВІАНТОЛОГІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

підготовки магістра

спеціальності 0.11 Освітні, педагогічні науки

освітньої програми (спеціалізації) Педагогіка вищої школи

Луцьк – 2018

Програма навчальної дисципліни «Девіантологія студентської молоді» підготовки магістра, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 0.11 Освітні, педагогічні науки за освітньою програмою Педагогіка вищої школи.

Розробник: Мартинюк Тетяна Анатолівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Рецензент: Алендар Надія Іванівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

протокол № 2 від 18 вересня 2018 р.

Завідувач кафедри: (Гусак П.М.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету педагогічної освіти та соціальної роботи
протокол № 2 від 18.09. 2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (Антонюк В.З.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

©Мартинюк Т.А., 2018 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1.1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта/Педагогіка 0.11 Освітні, педагогічні науки Педагогіка вищої школи Магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 6
		Семестр 11- ий
		Лекції 16 год.
		Практичні (семінарські) 16 год.
		Самостійна робота 80 год.
ІНДЗ: немає		Консультації 8 год.
	Форма контролю: залік	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Програма навчального курсу «Девіантологія студентської молоді» складена відповідно до навчального плану підготовки здобувача другого рівня вищої освіти. Навчальний курс спрямований на оволодіння студентами знаннями, що дозволяють вивчити особливості девіантної поведінки молоді, сформуванню сучасний погляд у майбутніх викладачів на проблему девіантної поведінки студентів та на причини, що сприяють її формуванню.

Метою навчальної дисципліни “Девіантологія студентської молоді” є озброєння майбутніх викладачів вищої школи теоретичними професійними знаннями та практичними навичками з проблем девіантної поведінки, особливості формування основних вмінь і навичок викладача щодо організації профілактики девіантної поведінки студентів, а також сучасних методів дослідження девіантних відхилень.

Завданнями курсу є:

- оволодіння студентами понятійним і термінологічним апаратом з дисципліни;
- формування уявлень щодо застосування навичок необхідних для роботи з проявами девіантної поведінки студентів;
- навчання студентів визначати цілі, та прогнозувати результат в процесі розробки та реалізації семінарів, тренінгів та програм профілактики девіантної поведінки студентів;
- ознайомлення з інноваційними технологіями профілактики девіантної поведінки студентів.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

Загальні:

1. Здатність бути критичним та самокритичним в розумінні девіантних процесів, які мають позитивний чи негативний вплив оточення.
2. Здатність визначити і врахувати чинники, що впливають на відхилення особистості студента.

3. Здатність здійснювати пошук та аналізувати інформацію з різних джерел,
4. Здатність ефективно використовувати на практиці різні психолого-педагогічні теорії.
5. Здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології.

Фахові:

1. Здатність до використання набутих теоретичних знань на практиці.
2. Готовність до впровадження у практичну діяльність інноваційні підходи щодо профілактики корекції девіантної поведінки студентів.
3. Здатність до розробки лекцій з питань девіацій студентів, впровадження тренінгів, профілактичних програм з питань девіантної поведінки студентів.
4. Здатність до організації роботи щодо профілактики девіантної поведінки студентів у вищих навчальних закладах.
5. Здатність до складання плану підготовки та проведення студентських науково-практичних конференцій.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни для денної форми навчання представляється у вигляді таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теорія девіантології. Характеристика основних видів девіантної поведінки					
Тема 1. Загальна теорія девіантності та девіантної поведінки. Девіантологія: поняття, предмет та місце в системі наук.	14	2		10	
Тема 2. Основні види та типи девіантної поведінки. Структура девіантної поведінки.	14	2	2	10	
Тема 3. Сутність адиктивної поведінки та її проявів. Механізми формування адиктивної поведінки (на прикладі наркоманії)	14	2	2	10	
Тема 4. Характеристика алкогольної та тютюнової залежностей молоді	14	2	2	10	
Тема 5. Соціально-педагогічні основи суїцидальної поведінки молоді.	16	2	2	10	2
Разом за модулем 1	70	10	8	50	2
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Механізми попередження відхилень у суспільстві					
Тема 6. Типи девіацій і соціальний контроль.	11	2	2	7	
Тема 7. Основні підходи та принципи до профілактики девіантної поведінки	12	2	2	6	2
Тема 8. Психологічні методи корекції, терапії та реабілітації осіб з девіантною поведінкою.	13	2	2	7	2
Тема 9. Теорія зміни поведінки в сфері	16		2	10	2

громадського здоров'я.					
Разом за змістовим модулем 3	50	6	8	30	6
Всього годин:	120	16	16	80	8

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теорія девіантології. Характеристика основних видів девіантної поведінки.

Тема: Загальна теорія девіантності та девіантної поведінки. Девіантологія: поняття, предмет та місце в системі наук

1. Предмет девіантології, її місце в системі наук.
2. Основні ознаки девіантної поведінки.
3. Підходи до класифікації поведінкових розладів.
4. Девіантна поведінка та соціальні відхилення.
5. Біологічні передумови виникнення поведінкових девіацій.
6. Психологічні механізми розладів поведінки.
7. Соціальні та соціально-педагогічні фактори девіантної поведінки.

Література для вивчення теми: 3, 10, 15, 16, 22, 31, 34, 41.

Тема 2. Основні види та типи девіантної поведінки. Структура девіантної поведінки.

План практичних занять:

1. Типи, форми девіантної поведінки та їх особливості.
2. Структура девіантної поведінки.
3. Індивідуальні (ізолювані) девіації й групові девіації, їх особливості. Сімейні різновиди групових девіацій.
4. Тимчасові й постійні, стійкі й нестійкі форми девіантної поведінки. Стихійні й сплановані, структуровані (організовані) і неструктуровані (слабоорганізовані) різновиди поведінки.
5. Експансивні й неекспансивні девіації. Егоїстичні й альтруїстичні девіації.
6. Усвідомлювані й неусвідомлювані девіації. Первинні й вторинні девіації (згідно «теорії ярликів» Г. Беккера

Література для вивчення теми: 1, 4, 8, 9, 10, 13, 16, 21, 31, 32.

Тема 3. Сутність адиктивної поведінки та її проявів. Механізми формування адиктивної поведінки (на прикладі наркоманії).

План практичних занять:

1. Адиктивна поведінка як крайній прояв соціальної дезадаптації неповнолітніх.
2. Характеристика нехімічних видів адиктивної поведінки.
3. Характеристика проміжних видів адиктивної поведінки.
4. Мотивація вживання наркотиків молоддю
5. Групи ризику наркотизації
6. Класифікація наркотичних засобів

Література для вивчення теми: 3, 10, 15, 16, 22, 31, 34, 41.

Тема 4. Характеристика алкогольної та тютюнової залежностей молоді

План практичних занять:

1. Вплив алкоголю на організм та поведінку студентів
2. Енергетики та їх вплив на молодий організм.
3. Вплив тютюну на організм людини.
4. Особливості тютюнової залежності підлітків.

5. Куріння кальяну, електроних цигарок та їх вплив на організм людини.

Література для вивчення тем: 1, 10, 11, 15, 18, 20, 22, 26, 27, 32, 39, 40, 49, 55.

Тема 5. Соціально-педагогічні основи суїцидальної поведінки молоді

План практичних занять:

1. Історичні відомості про суїцидальна поведінку.
2. Суїцидальна активність та поширення самогубств у світі.
3. Механізми прийняття суїцидального рішення.
4. Ознаки суїцидальної поведінки.
5. Загальні рекомендації зі спілкування з потенційним самогубцею.
6. Робота з сім'єю, близькими самогубців. Основи «поственції».

Література для вивчення теми: 1, 10, 11, 15, 18, 20, 22, 26, 27, 43, 47, 50, 52, 53.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Механізми попередження відхилень у суспільстві.

Тема 6. Типи девіацій і соціальний контроль

План практичних занять:

1. Визначення поняття соціальне регулювання та його особливості (мета, ознаки).
2. Типи соціального регулювання.
3. Поняття соціального контролю та його особливості.
4. Агенти та інструменти соціального контролю
5. Соціальні норми та приписи, правові норми та санкції як механізми соціального контролю

Література для вивчення теми: 3, 10, 15, 16, 22, 31, 34, 41.

Тема 7. Основні підходи та принципи до профілактики девіантної поведінки..

План практичних занять:

1. Класифікація видів профілактики, цілі, завдання.
2. Первинна, вторинна та третинна профілактика, їх характеристика.
3. Завдання профілактичної діяльності.
4. Різновиди підходів до профілактики залежностей.
5. Концептуальні моделі профілактики наркоманії у підлітків.
6. Основні напрями профілактичної роботи.
7. Технології профілактики.

Література для вивчення теми: 3, 10, 15, 16, 22, 31, 34, 41.

Тема 8. Психологічні методи корекції, терапії та реабілітації осіб з девіантною поведінкою.

План практичних занять:

1. Основні принципи проведення психологічної роботи з особами, які мають девіантні прояви.
2. Види психологічної допомоги, їх характеристика та основні методи.
3. Особливості проведення психологічної допомоги особам з різними формами девіантної поведінки.

Література для вивчення теми : 3, 10, 15, 16, 22, 31, 34, 41.

Тема 9. Теорія зміни поведінки в сфері громадського здоров'я.

План практичних занять:

1. Розділи 1-2. Книги «Психологія позитивних змін» авторів: Джеймс Прохазка, Джон Норкрос, Карло ді Клементе.
2. Розділи 3-4. Книги «Психологія позитивних змін» авторів: Джеймс Прохазка, Джон Норкрос, Карло ді Клементе.
3. Розділи 5-6. Книги «Психологія позитивних змін» авторів: Джеймс Прохазка, Джон Норкрос, Карло ді Клементе.
4. Розділи 7-8. Книги «Психологія позитивних змін» авторів: Джеймс Прохазка, Джон Норкрос, Карло ді Клементе.
5. Розділи 9-10.. Книги «Психологія позитивних змін» авторів: Джеймс Прохазка, Джон Норкрос, Карло ді Клементе
6. Опрацювати книгу «Психологія позитивних змін. Як назавжди позбутися шкідливих звичок /Джеймс Прохазка, Джон Норкрос, Карло ді Клементе ; пер. з англ. Марини Пуксант. – М. : Ман, Іванов і Фербер, 2013. – 320 с.
7. <https://www.mann-ivanov-ferber.ru/books/paperbook/changing-for-good/>

Література для вивчення теми: 39.

6.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Таблиця 6.1

№ з/п	Тема	Кількість годин
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теорія девіантології. Характеристика основних видів девіантної поведінки		
1.	Сформуйте словник термінів з дисципліни.	2
2.	Запропонуйте модель структури девіантної поведінки.	4
3.	Складіть таблицю типів девіацій та їх особливостей	2
4.	Представте схематично механізми формування адиктивної поведінки.	4
5.	Складіть таблицю: Характеристика та класифікації наркотичних засобів.	4
6.	Представте проблему цифрових наркотиків та енергетиків	4
7.	Представте питання «Програми лікування та реабілітації в тютюнової залежності», «Програми лікування та реабілітації в Україні. Міжнародний досвід лікування та реабілітації алкозалежних».	4
8.	Складіть таблицю з порівняльним аналізом вербальних, поведінкових та ситуативних ознак суїцидальних намірів.	4
9.	Опрацюйте питання «Інтерв'ю з суїцидальним пацієнтом» та представте алгоритм з рекомендаціями.	4
Змістовий модуль III. Механізми попередження відхилень у суспільстві		
10.	Скласти модель соціального регулювання (дефініції, підходи, механізм, засоби, механізм, типи..).	2
11.	Сформуйте порівняльну таблицю інструментів соціального контролю.	2
12.	Представити питання «Особливості підготовки студентів до профілактики девіантної поведінки» у вигляді опорного	4

	конспекту.	
13.	Представити у вигляді порівняльної таблиці етапи підготовки студентів до профілактики девіантної поведінки	2
14.	Запропонуйте та обґрунтуйте не зазначені у лекційному матеріалі психологічні методи корекції, терапії та реабілітації осіб з девіантною поведінкою	2
15.	Опрацювати книгу «Психологія позитивних змін. Як назавжди позбутися шкідливих звичок /Джеймс Прохазка, Джон Норкрос, Карло ді Клементе ; пер. з англ. Марини Пуксант. – М. : Ман, Іванов і Фербер, 2013. – 320 с. https://www.mann-ivanov-ferber.ru/books/paperbook/changing-for-good/	6
Разом		54

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Форми оцінювання: усне опитування у вигляді мультимедійного представлення розроблених по темах проєктів, модульна контрольна робота, підсумковий тест.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання висвітлення основного завдання (довіді) студента на практичному занятті

Бал	Критерії		
	<i>Характер пізнавальної діяльності</i>	<i>Структура відповіді</i>	<i>Характер відповіді</i>
1	Роз'яснення переважної кількості позицій	Зачитує виклад матеріалу за лекцією та одним підручником	Глибоке усвідомлення представлених позицій
2	Виділення та роз'яснення всіх ключових моментів	Поєднує виклад матеріалу за лекцією і кількома підручниками, користуючись записами	Розуміння теорії питання та прикладного її застосування
3	Повне розкриття питання, підкріплення викладу фактами та описаними прикладами	Поєднує виклад матеріалу за лекцією і кількома підручниками, не користуючись записами	Виділення ключових позицій питання та акцентування на них уваги
4	Наведення власних прикладів щодо прикладного застосування розкритих проблем	Чітка структурована відповідь за попередньо підготовленим планом та детальним описом його позицій, використання додаткових джерел	Повне та ґрунтовне висвітлення проблеми, узагальнення викладеного у вигляді чіткого переліку позицій

Таблиця 7.2

Розподіл балів для денної форми навчання

Поточний контроль (макс = 40 балів)	Модульний контроль	Загальна кількість
--	---------------------------	---------------------------

								(маж = 60 балів)	балів	
Модуль 1								Модуль 2		
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				МКР 1	МКР 2	
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	30	30	100
5	5	5	5	5	5	5	5			

Шкала оцінювання

Таблиця 7.3

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Арефьев А. Л. Девиантные явления в среде учащейся молодежи / А. Л. Арефьев // Народное образование. – 2003. – №7. – С.193-200.
2. Балаболкин М. И. Нервная анорексия и гормональные расстройства (обзор) / М. И. Балаболкина, Г. А. Герасимов // Журн. невропатол. и психиатр., 1994, вып. 4. – С. 5-18.
3. Бобнева М. И. Социальные нормы и регуляция поведения / Маргарита Исидоровна Бобнева. – М. : Наука, 1978. – 310 с.
4. Бэрн Р. Агрессия : учебное пособие / Р. Бэрн, Д. Ричардсон. – СПб. Питер, 2001. – 352 с.
5. Вайнола Р. Х. Технологізація соціально-педагогічної роботи : теорія та практика : навч. посіб. [для студ.] / Ренате Хейкіївна Вайнола ; за ред. С. О. Сисоєвої. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – 134 с.
6. Вакуленко О. В. Сучасні аспекти підготовки соціальних працівників до формування здорового способу життя дітей та молоді / О. В. Вакуленко // Соціалізація особистості : педагогічні науки : зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, НПУ ім. М. П. Драгоманова ; за редкол.: В. П. Андрущенко, А. Й. Капської, Л. І. Міщик та ін. – К. : Логос, 2005. – Т. 24. – С. 99-110.
7. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування : підруч. / С. В. Васьківська. – [2-ге вид.]. – К. : Ніка-Центр, 2011. – 424 с.
8. Вингендер И. Социально-психологические аспекты девиаций в Венгрии / И. Вингендер // Психологическая наука и образование. – 2000. – №3. – С.5-15.
9. Гидденс Э. Социология / Энтони Гидденс. – М. : УРСС, 2005. – 632 с.

10. Гишинский Я. И. Девиантология: социология преступности, наркотизма, проституции, самоубийств и других «отклонений» / Яков Ильич Гишинский. – [2-е изд., испр. и доп.]. – СПб. : Издательство Р.Асланова «Юридический центр Пресс», 2007. – 528 с.
11. Гоголева А. В. Аддиктивное поведение и его профилактика / А. В. Гоголева. – М. : Изд-во Моск. псих-соц. ин-та, Воронеж : Изд-во НПО МОДЭК, 2002. – 240 с.
12. Горьковая И. А. Влияние семьи на формирование делинквентности у подростков / И. А. Горьковая // Психологический журнал. – 1994. – Т.15, № 2. – С. 57-65.
13. Дмитриев А. В. Насилие: социо-политический анализ / А. В. Дмитриев, И. Ю. Залысин. – М. : РОССПЭН, 2000. – 328 с.
14. Егоров А. Ю. К вопросу о новых теоретических аспектах аддиктологии // В кн. Наркология и аддиктология. [Сб. науч. тр.] / Под ред. В. Д. Менделевича. – Казань : Школа, 2004. – С.80-88.
15. Егоров А. Ю. Нехимические зависимости / Алексей Юрьевич Егоров. – СПб. : Речь, 2007. – 190 с.
16. Егоров А. Ю. Расстройства поведения у подростков : клинико-психологические аспекты / Алексей Юрьевич Егоров, Сергей Александрович Игумнов. – СПб. : Речь, 2005. – 436 с.
17. Еникеева Д. Д. Популярныe основы психиатрии / Д. Д. Еникеева. – Д. : Сталкер, 1997. – С. 261-422.
18. Еникополов С. Н. Психологические проблемы патологического влечения к азартным играм / С. Н. Еникополов, Д. А. Умняшкина // Вопросы психологии, 2006. – №3. – С.82 - 99.
19. Завацька Л.М. Технології професійної діяльності соціального педагога / Людмила Миколаївна Завацька // Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Видавничий Дім "Слово", 2008. – 240 с.
20. Завацька Н. Є. Теоретичні підходи та основні методи психотерапії uzалежненої поведінки: соціально-психологічний аспект. Монографія / Наталія Євгенівна Завацька. – Київ : Український видавничий консорціум, 2008. – 260 с.
21. Здравомыслова О. Молодежь: поведение, отклоняющееся от нормы / О. Здравомыслова // Народное образование. – 1999. – №9. – С. 233-234.
22. Змановская Е. В. Девиантология: (Психология отклоняющегося поведения) : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Елена Валерьевна Змановская. – [2-е изд., испр.]. – М. : Издательский центр «Академия», 2004. – 288 с.
23. Зубалий Н. П. Основы психотерапии : учеб. пособие / Н. П. Зубалий, М. Левочкина. – К. : МАУП, 2001. – 160 с.
24. імені Тараса Шевченка. – 2009. – № 17 (180). – Ч. II. – С. 251-261. _монографія // Олена Георгіївна Карпенко – К. : Коло, 2007. _Коркина М. В. К вопросу о нервной анорексии (об одной из причин вторичной анорексии) / М. В. Коркина // Журн. невропатол. и психиатр., 1993, вып. I. – С.11-23.26.
25. Котляров А. В. ДРУГИЕ НАРКОТИКИ, или Homo Addictus: Человек зависимый / Андрей Владимирович Котляров. – М. : Психотерапия, 2006. – 480 с.
26. Леонова Л. Г. Вопросы профилактики аддиктивного поведения в подростковом возрасте / Л. Г. Леонова, Н. Л. Бочкарева. – Новосибирск : Новосибирский медицинский институт, 1998. – 60 с.
27. Личко А. Е. Подростковая наркология : Руководство / А. Е. Личко, В. С. Битенский. – СПб. : Медицина, 1991. – 167 с.
28. Малыгин В. Л. Клиника и динамика психических расстройств у лиц с патологической зависимостью от игры / В. Л. Малыгин, Б. Д. Цыганков // Наркология, 2006. – № 9. – С. 59-63.
29. Маркин А. В. Функции отклоняющегося поведения в условиях информационной аномии : монография / Александр Викторович Маркин. – М. : ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право, 2006. – 159 с.

30. Мартинюк Т. А. Профілактика вживання психоактивних речовин підлітками : монографія / П. М. Гусак, Т. А. Мартинюк, І. І. Сидорук ; [за ред. П. М. Гусака] ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк : Вежа-Друк, 2013. – 484 с.
31. Международная классификация болезней (10-й пересмотр). Классификация психических и поведенческих расстройств / [Пер. с англ.]- СПб : "Оверлайд", 1994. - 243 с.
32. Менделевич В. Д. Психология девиантного поведения : учебное пособие / Владимир Давыдович Менделевич. – СПб. : Речь, 2005. – 445 с.
33. Налчаджян А. Агрессивность человека / А. Налчаджян – СПб. : Питер, 2007. – 736с.
34. Немов Р. С. Основы психологического консультирования : учеб. для студ. педвузов / Р. С. Немов. – М. : Гуманит. Изд. центр ВЛАДОС, 1999. – 528 с.
35. Орлов А. Б. Психологическое насилие в семье – определение, аспекты, основные направления оказания психологической помощи / А. Б. Орлов // Психолог в детском саду. – 2000. - № 2,3.
36. Осипова А. А. Общая психокоррекция : учебное пособие для студентов вузов / А. А. Осипова. – М. : ТЦ «Сфера», 2000. – 512 с.
37. Психологія позитивних змін. Як назавжди позбутися шкідливих звичок /Джеймс Прохазка, Джон Норкрос, Карло ді Клементе ; пер. з англ. Марини Пуксант. – М. : Ман, Іванов і Фербер, 2013. – 320 с.
38. Психология и лечение зависимого поведения / Под ред. С. Даулинга / [Пер. с англ. Р.Р. Муртазина.]. — М. : Независимая фирма “Класс”, 2000. – 240 с.
39. Ранняя профилактика девиантного поведения детей и подростков: интегративная социально-педагогическая деятельность учреждений дополнительного образования и общеобразовательной школы : Учебное пособие / Под ред. Анели Борисовны Фоминой. – М. : Педагогическое общество России, 2003. – 128 с.
40. Рудакова И. А. Девиантное поведение / И. А. Рудакова, О. С. Ситникова, Н. Ю. Фальчевская. – Ростов-на-Дону : «Феникс», 2005. – 156 с.
41. Сарджвеладзе Н. И. Травма и психологическая помощь / Н. Сарджвеладзе, З. Беберашвили, Д. Джавахишвили, Н. Махашвили, Н. Сарджвеладзе. – М. : Смысл, 2007. – 180 с.
42. Синеокий О. Проблема формування мотивацій сексуально-насильницької поведінки: структура, динаміка та перспективи досліджень / О. Синеокий // Практична психологія та соціальна робота, 2009. – №1 (118). – С. 11-16.
43. Смирнова Т. П. Психологическая коррекция агрессивного поведения детей : Серия „Психологический практикум” / Тамара Петровна Смирнова. – Ростов н/Д : „Феникс”, 2004. – 160 с.
44. Социальная психология агрессии / Б. Крэйхи. – СПб. Питер, 2003. – 336 с.
45. Социальные отклонения. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Юрид. лит., 1989. – 368 с.
46. Социология молодежи : учебник / Под ред. д-ра социол. наук, проф., чл.– корр. РАН В. Н. Кузнецова. – М. : Гардарики, 2005. – 335 с.
47. Старшенбаум Г. В. Аддиктология: психология и психотерапия зависимостей / Г. В. Старшенбаум. – М. : Когито-Центр, 2006. – 367 с.
48. Терещук Н. В. Ігрова залежність у підлітковому віці як форма аддиктивної поведінки / Н. В. Терещук // Практична психологія та соціальна робота, 2009. - № 1. – С. 31-41.
49. Франкл В. Человек в поисках смысла: Сборник: [Пер. с англ. и нем.] / Общ. ред. Л. Я. Гозмана, Д. А. Леонтьева. – М. : Прогресс, 1990. – 366 с.
50. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности / Эрих Фромм. – М. : АСТ-ЛТД, 1998. – 672 с. – (Классики зарубежной психологии).

51. Хьелл Л. Теории личности. Основные положения, исследования и применения / Л. Хьелл, Д. Зиглер. – [Пер. с англ., 3-е междунар. изд.] – СПб. : Питер, 2003. – 608 с. – (Мастера психологии).
52. Щеглов Л. М. Сексология. Врачу и пациенту / Л. М. Щеглов – СПб. : Издательский Дом «Нева», М. : Издательство «ОЛМА-ПРЕСС», 2001. – С. 317-363.
53. Щеглов Ф. Г. Игровая зависимость: рецепты удачи для азартных игроков / Ф. Г. Щеглов. – СПб. : Речь, 2007. – 448 с.
54. Эйдемиллер Э. Психология и психотерапия семьи [Текст]: [Монография] / Эдмонд Георгиевич Эйдемиллер, Виктор Викторович Юстицкис. – [4-е изд., пераб и доп.] – СПб. : Питер, 2009. – 672 с. (Мастера психологии).
55. Энциклопедия психодиагностики. Психодиагностика детей / Под ред. Д. Я. Райгородского. – Самара : Издательский Дом «Бахрах – М», 2008. – С. 465-486.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Предмет девіантології, її місце в системі наук.
2. Основні ознаки девіантної поведінки.
4. Підходи до класифікації поведінкових розладів.
5. Девіантна поведінка та соціальні відхилення.
6. Біологічні передумови виникнення поведінкових девіацій.
7. Психологічні механізми розладів поведінки.
8. Типи, форми девіантної поведінки та їх особливості.
9. Структура девіантної поведінки.
10. Індивідуальні (ізольовані) девіації й групові девіації, їх особливості. Сімейні різновиди групових девіацій.
11. Тимчасові й постійні, стійкі й нестійкі форми девіантної поведінки. Стихійні й сплановані, структуровані (організовані) і неструктуровані (слабоорганізовані) різновиди поведінки.
12. Експансивні й неекспансивні девіації. Егоїстичні й альтруїстичні девіації.
13. Усвідомлювані й неусвідомлювані девіації. Первинні й вторинні девіації (згідно «теорії ярликів» Г. Беккера
14. Адиктивна поведінка як крайній прояв соціальної дезадаптації неповнолітніх.
15. Характеристика нехімічних видів адиктивної поведінки.
16. Характеристика проміжних видів адиктивної поведінки.
17. Мотивація вживання наркотиків молоддю
18. Групи ризику наркотизації
19. Класифікація наркотичних засобів
20. Вплив алкоголю на організм та поведінку студентів
21. Енергетики та їх вплив на молодий організм.
22. Вплив тютюну на організм людини.
23. Особливості тютюнової залежності підлітків.
24. Куріння кальяну, електронних цигарок та їх вплив на організм людини.
25. Історичні відомості про суїцидальна поведінку.
26. Суїцидальна активність та поширення самогубств у світі.
27. Механізми прийняття суїцидального рішення.
28. Ознаки суїцидальної поведінки.
29. Загальні рекомендації зі спілкування з потенційним самогубцею.
30. Робота з сім'єю, близькими самогубців. Основи «поственції».
31. Визначення поняття соціальне регулювання та його особливості (мета, ознаки).
32. Типи соціального регулювання.
33. Поняття соціального контролю та його особливості.

34. Агенти та інструменти соціального контролю.
35. Соціальні норми та приписи, правові норми та санкції як механізми соціального контролю.
36. Соціальні та соціально-педагогічні фактори девіантної поведінки.
37. Класифікація видів профілактики, цілі, завдання.
38. Первинна, вторинна та третинна профілактика, їх характеристика.
39. Завдання профілактичної діяльності.
40. Різновиди підходів до профілактики залежностей.
41. Концептуальні моделі профілактики наркоманії у підлітків.
42. Основні напрями профілактичної роботи.
43. Технології профілактики.
44. Основні принципи проведення психологічної роботи з особами, які мають девіантні прояви.
45. Види психологічної допомоги, їх характеристика та основні методи.
46. Особливості проведення психологічної допомоги особам з різними формами девіантної поведінки.
47. Міжтеоретичний підхід.
48. Методологія змін. Етапи змін.
49. Спиральна модель змін.
50. Управління змінами. Супротив змінам.
51. Емоційне пробудження. Підготовка до змін.
52. Принципи досягнення успіху.
53. Вплив оточення. Підтримка відносин на етапі дій.
54. Стратегія успіху.
55. Методи збереження змін.